

Locuinti'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactionii

e in

Strat'a traghatorului [Lăz-
văzătoza], Nr. 5.Serisorele nefrancate nu se voru
primi decat cu numai de la coresponden-
tii regulari ai „Federatiunii.“
Articoli tramsi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politico, literario, comercial si economico.

Va esî Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

A p e l u !

Clubul deputatilor romani de la diet'a un-
uresca, ce tocmai se inchise, mai inainte de a
arasi membrii sei Pest'a, intrunindu-se asta-di in
intitia finale, a aflatu de neaperata trebuintia a
invocă, si deci prin acésta — urmandu acestei
operiose necessitatì, convoca o adunare politica-
nationale a toturor Romanilor, cari se interes-
da de caus'a nostra natiunale si de modurile si
idiocele sprigintirei si innaintarii ei pre cale
urmase de lege.

Scopulu anumitul alu acestei adunari este :

1. Pentru de a se deliberă si midiloci intielegere supr'a programei natiunale.

2. Pentru de a combină si a pîne la cale cele
si corespondentorie midiloce in privint'a alegierilor
ni stau inainte, intru interessulu causei natiunali.

Sunt asié dura poftiti si rogati toti domnii
tieleginti romani natiunali de prin tote pàrtile
uite de romani, asemenea sunt provocate cu
tote Societatile, Reuniunile
veri-ce corporatiuni natiunale
organisate, ca — prin delegati din sinul
oru, formalmente impoteriti spre acésta, se se in-
cisi die si se partecipe la acésta adunare generale.

Diu'a adunarii, mandu in considera-
nne impregiurările esistinti, s'a desifptu pre jo i
upa dominec'a Tomei, adeca in 9.
ai stilulu nou.

Loculu — asemenea dupa impregiurari
s'a alesu in Aradulu - vecchiu, unde
omni ce se voru infacisia, voru primi inviatu-
ile necessarie la institutulu clericalu.

Pana la tienera acestei adunari natiunale,
a alegatori romani sunt reflectati si rogati, intru
interessulu causei si onorei natiunale, a se feri de
cri-ce ingagiaminte particulari cu care-va partita
rsina seu care-va candidatu strainu programului
natiunalu. In generalu se provoca toti Romanii
uni, si specialu fia-care barbatu natiunalu de
birtu si inima, a priveghia cu neadormire, ca in
midiculu agitatiunilor electoralui ce s'au pornit
in tote pàrtile straine, dreptulu si interessulu
ostru comunu natiunalu se nu sufera scadere !

Pest'a, in 4/16. aprile, 1872.

A n t o n i u M o c i o n i m . p .,
presedintele clubului deputatilor ro-
mani natiunali.

Reflexiuni

a articulu „Ce e de facut“ allu Dlu Iosif Hossu,
consil. supr. la curtea de comptabilitate.

— — — Quaenam ista jocandi
Saevitia ?

D. I. H. face aspre imputari passivistilor,
entru ca' cesti-a impedeceara asta tomaa tienera
conferintiei atâtu de necesarie si ca' desfintandu
si comitetulu ad hoc, convocarea eventuala a con-
sintiei o incrediura comitetului de la Miercuri-a,
apoi D. I. H. confura pre passivisti ca' acesti-a
cunoscundu-si ratecirea se abdica si „sè lasse pre
activisti a lucré.“ Intiellegu superarea Dlu I. H.
entru ca' n'au isbutitu cu tienera conferintiei
olicitate de Dsa si de cei lalti Archiactivisti,
nus'a superarii se va pricpe si mai bine din
elle ce voiu impartesf mai la valle ; — intiellegu
si dorulu cellu ferbinte d'a lassá pre acti-
visti ca' se lucre d'insii. Modesta, evlavlosa, cucer
ica dorintia ! Passivistii n'a venit a cere acti-
vistilor ca' se nu lucre d'insii, din contr'a de
andu s'a desgogosiatu — ca-ci nu e multu d'atun-
ci, si asta-di inca se afla numai in stadiulu de
vre — i-a provocat, i-a rogatu mereu a colucra
apreuna, ca' trupulu, cellu pana acum compactu
lu natiunii, se nu se desbine prin activitate di-
erginte si contrari, usiorandu astfelu uneltirile
ntagonistilor nostri impilatori spre a ne paralisa
din noi insi-ne, adeca pre passivisti prin acti-
visti. Li-a successu si pana acum a aruncat in-
trei merulu discordiei, si se recere tota energi'a
ntelligentiei nostre adeveratu „intelligenti“ si na-

tiunali spre a poté inlatura pericolulu ce ne ame-
nientia si a feri natiunea de desonore.

Genesea activismului este intunecosa si misti-
ca, ca' si tote inceputurile, cari se plamadescu la
intunericiu. Cu tote acestea se scie ca' initiativa la
activitatea activistilor s'a pornit la impulsulu
guvernului, care gasesce totu deaun'a instrumintele
abili. Acei trei, patru activisti, cari au colindatul
de repetite ori pre la iconele din Pest'a, facundu
poclone idolilor ministeriali, n'au luat traist'a in
spinare numai asié de capulu loru, neci imbolditi
numai de instinctulu activitatii, seau aprinsi de
sacrul focu allu semtiului natiunale, ci la sufla-
rea „spiretului“ tramsu de „tat'a“ de la potere.
Dupa fiscal'a populare, candu draculu vre se faca
vre o tréba, firesce dracesca, cauta o baba betrana
(stachia), asié se pota dîce : candu guvernul vre
se faca imparechiaré si, cu privire la cestiunea
nostra, candu vre se scormonesca activisti contr'a
passivisti, cauta una popa ! „Poterea“ gasesce totu
deaun'a, ca-ci D. I. H. dîce, ca' nu este „potere“
decat cu numai de la Ddieu, — si acésta assioma
„potere“ forte bine o cunosc d'in experientia
toturor „poterilor“ in tote impregiurările, cari
firé-ar' elle cătu de osebiti si — la parere chiaru
contradictorie — sunt identice, sunt acelle-si in
essentia numai in forma se osebescu, „totu deaun'a
cu regimulu, ca-ci nu este potere (si favore) de-
cătu numai de la regim“ asié dîce doctrin'a Dlu
I. H. care au inventiat-o ca' popa in haine talari
si o propoveduesce asta-di ca' popa fara talari, eu
inse intiellegu popa cu talari si inca de purpura.

Antaiu Festinulu „prea festinatu“ de la Bra-
sieu, apoi deseile colindatura a unor asié numiti
deputati „in partibus infidelium“ suscepute cu
„vâlfa“ si ostentatiune, au trasu attentiunea ome-
nilor cari se interessa a scî „de unde vinu?“
acesti dd. deputati si „unde mergu?“ passii loru
s'a urmarit cu attentiune, cunoscute sunt si con-
versatiunile loru eu D. Andrassy, ba chiaru si
glumele acestui omu ingeniosu, care nu s'a in-
duplicat a recunosc de „deputati“ pre acei co-
lindatori si in locu d'a luá seriosu „deputatiunea“
o regală cu glume. Asié intr'altele amintindu
unul d'entre deputati, gravaminele (deputatiunii)
personal, ca' au fostu destituitu cutare si cutare
functiunari rom. d. e. d. M... d. b... etc. Andrassy observă „Nu sciu pentru ce au fostu
destituita d. B... dar' daca comitentii Dv. — ro-
manii Transsilvaneni — n'au alta dorere, apoi vi-
lu restituescu indata.“ — Era candu D. protop.
M... scapă cuventulu de „autonomia“ amintindu
cu crestinesca sfîla cumea ar' fi bine a molcomi
dorintia generale a Rloru macaru cu unu felu de
umbra de autonomia, Andrassy in a sa umore spi-
nosa ar' fi dîssu „acesta dorintia a dv. am pli-
nitu-o si pana acum, dora d'in asta causa vi-
tieni eu acolo pre voda Peci, ca se represente
autonomia Transsilvaniei!“ Acestea si d'al d'acestea,
povestia atunci chronicarii magiari despre aven-
turele mandatarilor activistilor. Adeverulu este,
ca' Andrassy i luá in gluma pre deputatii festi-
nantilor, avea adeca informatiunile, salte ca' lu-
crulu n'ar' fi seriosu, ca' activistii essistu numai
intru imaginatiunea deputatiunii, ca' acesti pseudo-
mandatari venedia interesse personali si, in fine,
n'au lipsit insinuatori si denunciatori platiti si
neplatiti, cari tota misarea activistilor o redu-
ceau la processulu cellu mare intre romanii si
pseudo-grecii din Brasieu. Tote acestea le am au-
ditu si eu insu-mi de la magiari, cari au trecere
la guvernu si altii chiaru in functiuni, va se dica
barbat, cari poteau fi bine informati.

Pentru mine tote căte se inscenau si se vor-
biau, erau lucruri de pucina importanta, insa si
„deputatiunea“ cu tota grandetia affectata nu era
in ochii mei decat cu unu numeru de automati trasi
pre firulu cellu de feru allu agerului Policingellu.
„Motorulu“ dara, era ceea ce me interessă si me
interessă in mare mesura cu atâtu mai tare, cu
cătu sciem pîea bine, căta importantia trebue
se dămu „factorului“ principale ca' care, intratu
in actiune — avemu „uesmintit“ se ni refuimus
socotela. Ceea ce eu devinassem atunci d'in capulu

Pretul de Prenumeratul

Pre trei lune . . . . 8 R. v.

Pre cinci lune . . . . 6 " "

Pre anulu intregu . . . . 12 " "

Centru membratii :

Pre a. intregu 30 Fr. = 30 Leini

" 6 luni 16 " = 16 " "

" 3 " = 8 " = 8 " "

Pentru insertanti :

10 or. de linia, si 30 or. taxa tim-
brale pentru fiecare-oare publica-
tione separată in locul deschis

20 or. de linia.

Un exempliar costa 10 cr.

locului, mi s'a facutu convictiune in urm'a reflec-
siunii, éra scrutarile, si mai alesu desvoltatulu-
mersu allo activitatii activistilor precum si unele
revelatiuni alle loru involuntarie n'a intarit in
acea convictiune. Motorulu „activitatii“ este insu-
si guvernulu, éra factorulu „principale“ este „ace-
lu-a“ care au mai fostu si alta data.

(Va urmă.)

Discursulu

vice-comitetul Dr. Iosifu Hodosiu, pronuntat in aduna-
rea reprezentantiei districtului Zarandu tienuta la 10. apri-
le 1872.

Domnilor ! Au trecentu unu-spre-diece ani de candu,
dupa diplom'a din 20. octobre 1860., in prima-vîr'a anului
1861., amu intratu in viéta, cum o numim, constitutiona-
le, dar' care, in realitate si in intielesulu strictu alu cuven-
tului, nu este chiaru constitutionale.

De atunci si pana asta-di, de doue-ori reprezentantia
comitatului seu mai bine a districtului nostru Zarandu, a
fostu chiamata a exercită dreptulu de a-si alege magistratur'a
sa ; de doue-ori, eu d'in parte-mi si multi d'in colegii moi
oficiali, amu avutu incréderea reprezentantiei de a fi alesi
magistrati seu oficiali ai districtului. — Una-data, si chiaru
acum unu-spre-diece ani, a fostu sub primulu comite supre-
mu român alu Zarandului, sub dlu Ionu Piposiu, bar-
batu plin de merite peotrui patri'a, si natiunea sa patria si
natiune, cari sunt si ale noastre. Alta-data a fostu la a. 1867.,
sub alu duoile comite supremu român, sub dlu Demetriu Ionescu, barbatu asemenea illustru si nu mai pucinu
bine-meritatu ca' celu d'antaiu. — Amendoi aceti comi-
supremi romani voru fi neuitati pentru noi toti, pentru in-
tregu districtulu Zarandu.

Asta-di reprezentantia districtului este chiamata a trei-a
ora a-si alege magistratur'a sa ; asta-di domnia-vosra vi
veti alege pre oficialii domniei-vostre.

Ce deosebire inse intre asta-di si intre actul de alle-
gere de la anulu 1861. de cel u de la anulu 1867 !

Atunci, la acei doi ani, reprezentantia a alesu magis-
tratur'a districtului atâtua la politicu cătu si la juridicu :
asta-di alegeti numai la politicu. Majoratii d'in camer'a
deputatilor a placutu a luá de la municipalitati dreptulu de
a-si alege pre judecatorii la judecie si tribunale, si l'a datu
guvernului ; i-a placutu a sterge tribunalele si judecările mu-
nicipalitatilor, si a creatu tribunale si judecie, cum le nu-
mescu, regesci. Eea dar' ca Dvostra nu veti exercita tote
acele drepturi, cari le-au avutu reprezentantiele de la anii
1861, si 1867.

Alta deosebire essentiala intre acum si atunci, este ma-
rea deosebire intra compunerea, seu pàrtile constitutive ale
reprezentantilor d'in acel ani, si intra compunerea repre-
sentantiei de asta-di.

Atunci nu eram ca' asta-di membri virili, ade-
ca' privilegiati, si membri alesi ; o compositiune acés-
ta nenaturala si nedrépta ; ci toti eram membri alesi
prin universitatea districtului. Atunci stâmu pre basa puru
democratica, asta-di stâmu pre basa semi-democratica : o
basa care n'are ratîune constitutionale.

Mai este inca o deosebire intre atunci si acum ci...
acesta nu v'o spunu : toti o vedeti...

Dar' reul se pota indreptă. Fia numai, ca' drepturile
ce vi sunt lasate, nu date, ca' le-ati avutu, se le sciti
exercita bine, direptu, si totu-de-un'a pentru binele comunu
alu intregu districtului nostru Zarandu !

Dloru, inainte de ce mi-asu depune mandatulu, si
inainte de ce ati purcede la actul de alegere — dati-mi
voia se vi espunu pre scurtu starea presenta a districtului.
E spunerea mea nu va fi minutiosa si detaliata ; ea va fi mai
multu numai fragmente celle d'in multe sapte ce districtulu au
implinitu sub administratiunea nostra ; spunerea mea vi
va prezintă date si cifre, cari, este destulu a le vedé, pen-
tru ca' ele se vorbesca. Veti vedé insi-si d'in acestea ce am
facutu d'in inrederea Dvostra ; si ce depunem asta-di in
mâinile Dvostre ?

I. Incep tu cu sanetatea, cu starea sanitaria,
ca' ci fara sanetate tote lucrurile n'ajungu nimica.

Inca pre la anulu 1862—3. s'au inceputu a se face
pasii pentru infinitarea unui spitalu aici in Baia-de-Crisiu ;
elu asta-di este infinitatuit prin concurrentia intregu poporu-
lui d'in acestu districtu ; elu este deschis de la 1. ianuarie
anulu curentu 1872 ; elu servește de asilu celor morbosii.

Ministrul de interne cu resolutiunea sa d'in 31. ianuarie a. c. Nr. 2715. a intarit statutele spitalului.

Fondul si venitul acestui spital este in obligatiuni nationali in valoare nominale de 1500. fl.; apoi d'in 10. cr. pre anu de la fia-care locitoriu de sine-statutoriu d'in districtu, care face cam 1200 fl. la anu; d'ia mulete (pe-dose in bani) pentru transgressiuni politienești de natura administrativa, cam 200 fl. la anu, etc.

Edificiul s'a facut priu concurrentia locitorilor comitatului; era locul cu o gradina intinsa, sunt daruite de către comun'a Baia-de-Crisiu; este situat in unul d'in cele mai frumose si mai sanetose locuri d'in Baia-de-Crisiu.

Multiamit'a se cuvine in primul gradu toturor lecutorilor districtului; dar' nu mai pucinu merita se ni esprimem multiamit'a fostului meu collegu Amosu Francu, care a fostu neobositu intru realizarea acestui institutu sanitariu, precum si dñi fisicu alu nostru Dr. Sigismundu Reichenberger.

Spitalul stă sub directiunea unei comisiiuni, alu carei presedinte de jure este Vice-comitele Zaradului.

II. Dar', mens sana in corpore sano. Nu ajunge se avemu sanetate trebue se avemu si minte, lumina, ievitatura. Mintea se luminează in scola; i viciatur'a incepe a veni prin scola.

Se vedem starea spirituala.

Ar' trebuu se facu o paralella intre scolele ce esistau inainte cu 11 ani, si intre cele ce sunt asta-di, că numai asi am poté vedé progressulu. Me restringu inse numai la constatarea numerului scolelor de atunci si alu celor de asta-di. Atunci aveam abia 13. scole preste totu; asta-di avemu in totu 66 de scole.

Intra aceste este unu gimnasiu romanu cu 8. clase in Bradu, d'inte cari inse asta-di numai patru clase sunt deschise, celelalte se voru deschide successive d'in anu in anu pâna la completarea cu 8. classe.

Apoi patru scoli in normale, cu căte 3-4 clase, doue in Bradu, un'a romana de confessiunea gr. or., si alta magiara de confessiunea reformata; a trei-a in Halmagiu, care inca e romana de confessiunea gr. or., si a patra in Baitia de confessiunea rom catolica. Celelalte sunt scole triviali seu populari, parte cu done, parte numai cu căte una classe; si anume: in cercul Baitiei in comunele: Baitia, Caiangiu, Craciunesci, Hartiegani, Ormindea, Pescerea, Salisice, Trestia, Luncioiu-de-josu cu Serof'a, Podele cu Lunciu-de-susu, Ruda, Bucuresci cu Rovina, Siesuri si Chiechiu, in aceste trei d'in urma scol a eu două clase;

in cercul Bradului, in comunele: Bradu, in Crisioru doue, un'a romana gr. or., si ce alalta reformata, in Seratielu, Zdraptiu, Valea-bradu, Vaca, Juncu, Mestecanu, Potingani, Dupa-Petra, Stanisia, Bucesi, Blasieni, in aceste patru d'in urma cu căte două clase;

in cercul Baiti-de-Crisiu in comunele: Baia-de-Crisiu doue, un'a romana gr. or., si alt'a reformata, in Cebea, Lunc'a Caresteu, Birtinu, Risculita, Bulzesci, Tomnatecu, si Ribiti'a;

in cercurile Halmagiului-de-susu si de josu in comunele: Halmagiu scola de fetitie, in Halmagiu, Ociu, Vatia, Ciungani, Tomesti, Dobrotiu Aciu'a, Aciuti'a, Banesci, Bodesci, Brusturi, Ciuciu, Dumbrava, Lazuri, Lungiura, Magulicea, Plescutia, Talacie si Vidra.

Precum vedem d'in 93. comunitati ce sunt in districtul nostru, avemu scole in 59. de comunitati; daca mai adaugem in se, că unele comunitati sunt afiliate la altele cu scola, precum Risc'a si Caraciu la Cebea, ect. apoi potem dace că mai bine de $\frac{2}{3}$ parti a comunitatilor districtului nostru se bucura asta-di de scole.

Invictatorii la scolele populare se platesc de către comunele respective d'in cass'a comunale si prin repartitiune.

Salariile invictatorilor varieza de la maximulu 300 fl. pâna la minimulu 80 fl.; cei mai multi sunt dotati cu salariu de căte 200 fl.; unii mai au si alte emolumente, precum liberu quartiru, gradina, stangeni de lemne, etc.

Acătă in cătu pentru invictatorii de la scolele romane; in cătu pentru invictatorii de la scolele magiare, acesti-a se pletesc seu d'in anum a fondu scolaru, seu d'in fondul besericescu; unii inse cari sunt si preoti, n'au nici o plata că invictatori, precum este celu reformatu d'in Crisioru.

Professorii de la scolele normali romane de conf. or. d'in Bradu si d'in Halmagiu se platesc d'in fondul gimnasiului romanu d'in Bradu. Salariile acestor-a varieza de la maximulu 500 fl. pâna la minimulu 325 fl., fara alte emolumente.

Professorii de la gimnasiul d'in Bradu se platesc d'in fondul acestui gimnasiu. Salariile loru varieza de la 700 fl. pâna la 500 fl. er' dupa servitul de 10. ani se maresce salariul cu 100 fl.

Cum s'a creatu si d'in ce constă fondul gimnasiului romanu d'in Bradu — Dvostra o sciti cu totii. Este impremuntul national de statu de la a. 1854. care comunitatile acestui districtu l'au oferit pentru crearea acestui fondu, si care face in valoare nominale 61,435. fl. 50. fl.; este bunul Mihaleni cumparat successive cu interesele d'in acel capitalu, si care a fostu pretinut la 43,630. fl.;

sunt ofertele, darurile etc., intre altele ofertulu marinimosu de 2000. fl. in obligatiuni de statu, datu de archiepiscopulu si metropolitul Andrei baronu de Siaguna.

Organele acestoi institutu sunt representanti'a gimnasiului, care o compunu sinodele protopopesci d'in Bradu si d'in Halmagiu; comitetul acestei representantie, compusu d'in 12 membri, si epitropia' gimnasiului, care stă d'in 4. membri, alesi de comitetu d'in sinulu seu; directiunea gimnasiului si corpulu professorulu. Profesorii se alegu de către representanti'a gimnasiului, si se intarescu de către consistoriulu metropolitanu.

Ci Dvostra le sciti tote aceste că si mine.

Se vi spunu acum pre scurtu numerulu tinerilor si copililor care frequentea scolele.

In gimnasiu d'in Bradu in tote patru clasele sunt 69. elevi;

In norm'a romana, totu de acolo, sunt 47; in cea reformata 42.

In norm'a romana d'in Halmagiu sunt 109.

In norm'a catolica d'in Baitia sunt 83.

In scolele poporale seu triviali sunt preste totu 2110.

In scol'a de fetitie d'in Halmagiu sunt 45. de elevi.

Preste totu in unu gimnasiu deschisu asta-di cu patru clase, in patru scole de norma, si in 61. scole populare sunt 2525. de scolari.

Numerulu scolarilor in scolele populari varieza, de la 120, precum in scol'a d'in Hartiegani, pâna la 20; ba in scol'a reformata d'in Crisioru sunt numai 7.; adeverat că locitorii de limb'a magiara, precum in totu comitatulu, asi si in Crisioru, sunt forte pucini la numeru.

Pre langa aceste trebue se memorezu, că in unele comunitati, precum in Vaca, Vati'a-de-josu, etc. sunt scole de adulti.

Dloru, in discursul meu de la 12. ianuarie 1863. am disu: „pre langa căte-o scola buna de norma in Baitia, in Bradu, in Baiti-de-Crisiu si in Halmagiu, ce inca sunt de a se infinita, si pre langa rale scola centrali si altele comunitati, si cu unu gimnasiu n're — vomu avé institutele necessarie pentru cultura poporului d'in acestu comitat — numai perseverantia si valoarea de o parte, bunavointia si ajutorul de alta parte, se nu ni lipsesca.“

Eca asta-di tote aceste institute infinitate, daca nu in tote locurile, dar' in cele mai multe parti ale districtului. Numai inainte, inainte, si pururea inainte!

III. Ce ajuta in se spiritulu, daca nu este materia? Si totu-si cu starea materiala nu ne potem laudă. Elementele naturei, ploile neincetate, venturile reci, secetele ne mai audite — ni-au seracit districtul pâna la cersitoria, pâna la fomete.

D'in partea administratiunei politice am scrisu in 10. februarie a. c. sub nr. 321. la guvern, că se vina intr'ajutoriu locitorilor acestui comitat, si se previna fometea de care suntemu amenintati, dandu-ni seu unu imprumutu, seu se sistă incassarea contributiunei pâna la 1. augustu a. c.

Guvernul ni-a respunsu, că imprumutu n'are de unde ni dă, dar' va incercă a sistă contributiunea; am rescrisu apoi că se sistă contributiunea — in se pâna in diu'a de asta-di respunsu nu ni-a venit.

Asi nu ni ramane alta, de cătu se ne ajutam cum vom poté!

Fiindu că vorbim despre starea materiale, dati-mi voia se vi aretu căte besericole, căti preoti, căte scole, si cum sunt dotate seu dotati, si propriamente căta este avearea loru că atari in realitate.

In cercul Baitia, beseric'a gr. or. d'in Baitia posiede pamentu in extensiune de 1489. st. quadrati; beseric'a d'in Ormindea 9. jug. 637. st. qu.; beseric'a d'in Craciunesci 8. jug. 807. st. qu.; cea d'in Hartiegani 6. jug. 300. st. qu.; cea d'in Salisce 16. jug. 455. st. qu.; d'in Luncioiu-de-josu 1414. st. qu.; d'in Podele 2. jug. 776. st. qu., aici in acătă comuna are si preotulu 37. jug. 681. st. qu.; beseric'a d'in Ruda are 1506. st. qu.; in Luncioiu-de-susu are preotulu 414. st. qu.

Besericole si preoti d'in celelalte comune ale acestui cercu nu posiedu nimicu.

Aci mai insemnat, că in Luncioiu-de-josu invictatoriu este dotat cu pamentu de 600. st. qu.

In cercul Bradu, si besericole, si preoti stau mai reu. Abia in comun'a Mestecanu are beseric'a 2. jug. 440 st. qu. pamentu; in comun'a Vaca 3. jug.; in comun'a Seratielu 1. jug. 1000. st. qu., aici in Seratielu are si invictatoriu 400. st. qu.; in Valea-bradu are beseric'a 20. st. qu.; in comun'a Iuncu are preotulu 1420. st. qu., si invictatoriu 60. st. qu.

In celelalte comune d'in acestu cercu nici besericole, nici preoti, nici invictatori n'au dotatiuni, in realitate funduare.

In cercul Baia-de-Crisiu, besericole d'in Bulzesti, Tomnatecu si Grohotu nu posiedu alte pamenuri decătu cemeteriurile, cari le folosesc inse-si besericole.

Beseric'a d'in Riscu are 7. frustre de pamentu, d'inte cari trei in extensiune de 2. jug. 1329. st. qu., le folosesc preoti; 1. frustu (gradin'a scolei) in extensiune 162. st. qu. lu folosesc invictatoriu; celelalte trei in extensiune de 11. jug. 800. st. qu., le folosesc beseric'a. Comuna Cebea dă in folosint'a parochului 6. jug. 748. st. qu. de amanu; er' invictatoriu o gradina cam le 100.

st. qu., care este langa scola. Beseric'a d'in Lunca are 2. jug. 1456. st. qu. pamentu, si lu folosesc preotulu; scol'a are o gradina cam de 476. st. qu. si o folosesc invictatoriu.

Beseric'a d'in Riscu are 1. jug. 833. st. qu. si venitul este alu besericiei; asemenea cea d'in Baldovinu are 1428. st. qu. pamentu, si trage venitul insa-si beseric'a.

Mai reu stau besericole, preoti si scolele in cercul Halmagiului-de-susu. Aici numai beseric'a d'in Steia are 5. jug. 240. st. qu. pamentu, care lu folosesc parochulu de acolo. Ce se tiene de cercul Halmagiului-de-josu, seu cum s'a numitu mai inainte alu Aciuvi — aici beseric'a d'in Aciuti'a are 5. jug. 6. st. qu. pamentu, si lu folosesc preotulu; beseric'a d'in Aciu'a, proprietate comună cu scol'a 1. jug. 10. st. qu. in folosint'a preotului si a invictatorului; asemenea in Banesci 980. st. qu.; si totu asemenea in Bodesci 2. jug. 640. st. qu. Beseric'a d'in Brusturi are 5. jug. 368. st. qu. pamentu, si sunt in folosint'a parochului; in Brusturi are si scol'a 309. st. qu., si-i folosesc invictatoriu. In Lungisor'a beseric'a are 15. jug. si le folosesc parochulu; er' scol'a 300. st. qu., si-i folosesc invictatoriu. Beseric'a d'in Cristesci 10. jug., cea d'in Vosdoci 8. jug., cea d'in Lés'a 10. jug., cea d'in Lazuri 200. st. qu., si cea d'in Vidr'a 500. st. qu., si in totu loculu le folosesc parochii respectivi. In comun'a Ciuciu are scol'a proprietate de pamentu cam la 100. st. qu.

Dloru, v'am enumerat si specificat aceste date, că se vedeti cătă de pucina proprietate de pamentu au besericole, preoti si scolele d'in districtulu nostru de o parte, si de alt'a se vedeti că cele mai multe besericice, cei mai multi preoti că atari, si cele mai multe scole nu posiedu avenari se li aduca vre-unu venit.

Insemnu acă, că intre paranteze, că am vorbitu numai despre besericole si scolele romane de legea gr. or.

Dloru, candu scim cu beseric'a intarsie moralul, undu scim cu scol'a ni da lamina — Dvostra reti scii este de facutu pentru besericile si pentru scola.

Aici la obiectul despre starea materiale cred că este la locul seu, să vi memorezu că am facutu tote, ce legă ordina si ce impreguriile ni-a permis, pentru assecurarea proprietății de paduri a comunitatilor. Padurile s'au regulat mai in tote comunitatile, si proprietatea comunitatilor la paduri s'a assecurat. S'a facut o instructiune pentru lupta in séma a padurilor comunali, si pentru administrare si cultivarea loru.

Inainte de a trece la altu punctu alu discursului meu in cătu pentru starea materiale. Despre care vi vorbesc trebue să mai amintescu, că pentru cultivarea si latifrea industriei in districtulu nostru, s'au formatu reunioni cu scop de a crea unu fondu pentru crescerea mai alesu a orfanilor in tote ramele de industria. Successulu lu va areta viitorului.

IV. Acum trece la comunicatiune prin drumuri bune si practicabile. Drumul principal este celu de la Iosasi si de unde iese Crisioru d'in districtulu nostru, se intinde prin midi-loculu districtului pâna la muntele Bucsiului, unde incepe Crisioru; apoi celu ce de la Bradu merge parte prin Baiti'a, parte pre valea Caianului spre Deva si Branisc'a; si apoi celu ce de la Ciuciu merge peste Lazuri si trece spre Beiusu. Asi districtulu nostru comunice incale directa cu tote patru comitatele, cari lu incungură cu comitatul Aradu, comitatul Biharia, comitatul Alba Inferiori si comitatul Huniadoră.

Tote aceste drumuri s'au indreptat, scurtat, si facilitat; avendu totu-de-un'a in vedere: că drumul să cătu se poate mai scurtu, elu se trăca să atingă cătu si poate mai multe comunitati, si să fie cătu se poate mai pu ne deluri; căci numai impreunandu aceste trei supozitii poate comunicatiunea să fie cea mai buna, cea mai folosito si cea mai practicabile.

Acum se vi servescu éra-si cu cifre.

Lungimea drumurilor in districtulu nostru face, anume:

In cercul Baitia 12,293 stangeni; in cercul Bradu 14,950 stangeni; in cercul Baiti-de-Crisiu 7600 stangeni; in cercul Halmagiului-de-susu 8500 stangeni; in cercul Halmagiului-de-josu 12,400 stangeni; cu totul lungimea drumurilor face 55,743 stangeni.

Pentru conservarea si repararea acestor drumuri, in generala pentru lucrul publicu, locitorii acestui district facu dile de lucru: in cercul Baitia cu vit'a 72. dile, palm'a 714 dile; in cercul Bradu cu vit'a 2242 dile, palm'a 10,318 dile;

in cercul Baiti-de-Crisiu 982 dile cu vit'a, 62 dile cu palm'a;

in cercul Halmagiului-de-josu 2476 dile cu vit'a, 55 dile cu palm'a, in totu 7050 dile cu vit'a si 29124 cu palm'a.

Reducuse aceste dile de lucru in bani, celle cu vit'a 1 fl. 60. cr., 7050 dile facu 11,280 fl.; celle cu palm'a 40 cr., 29,123 dile facu 11,649 fl. 20 cr. In totu val de 22,929 fl. 20 cr.

Mai adaugundu la acăsta suma inca si rescumperă in bani, cari pre anu facu celu pucinu 5000. fl., av summ'a de 27,929 fl. 20. cr., care ieșe parte prin la parte in bani de la locitorii districtului pentru publicu.

Din districtulu Chiorului.

Fia-mi permisă a aretă onor. publicu cetitoriu statului în care am ajunsă și plangerile generale în midilocalu Chiorului în caletoriu ce am avută a face. Cu dorere trebuie înse să marturisesc mai înainte de toate, că cea mai mare parte a poporului nostru de aici nu înțelege folosul scolei. E unu adeveru necontestabil, că știința și cultura sunt astă-di ceea mai bună garanție pentru existența și viitorul unei națiuni. La noi înse acelu adeveru nu pare să fi pretruns.

Cerculu de activitate și ocupatiunea principale a unui inspector și studierea și instruirea, adică dezvoltarea spiritualor și capacitaților fragede. — Înse dorere, nici băremu că o foia română nu vedi pre la bietii inspector, său daca vedi, apoi de bunăsama nu la ei cu cei stare buna, precum sunt duoi în tractul Simeonului-Mari și altul în tractul Cioemanului, ci mai curând la ei seraci și lipsiti, dar' zelosi și concisi de misiunea lor.

Încă pentru inspectorii scolari, acești-a daca aru fi omeni de specialitate și interesatii de cultură poporului, prin influența depusă în manile loru aru potă ajută forte multu causei scolare, mai vertosu ajutând pre inspectorii lipsiti înse diligenti și zelosi. Sper că declaraționea ministrului de instrucție se va realiza în fine și astfel în viitor se voru numi inspectorii scolari numai acei-a, cari si-prințepu misiunea.

Altu reu, ce impedează progresul este, că intre domii preuti inca se află unii cari forte pucinu, ba potu dice, nici decât nu se interesaza de invetiamența. Apoi diou atunci nici n'avomu d'a vedé vre unu progresu.

La neinaintarea romanimei din partile aceste nu pucinu vina porta și unii protopopi, cări uitându-si de chiamarea loru sublimă și detorintă sacra, nu si-implinesc cu conscientia misiunea loru. Pre unii i cuprinde indiferentismul celu mai condamnat, pre altii era nevoindă, pre alții, te mori ce interesă particulari și căte alte multe împedeezatorie, numai zelulu nobile spre activitate necontenta și folositoria, nu-i insuflește; acătu-nu si-pote estinde odata domnirea sa asupr'a animelor loru. Si, domne, că activitate este aici de lipsă, de doue și de trei ori atâtua, că in alte locuri, căci aici a suferit romanimea loviturile cele mai multe, varie și crancene ale tempurilor și semestrelor diff. rite.

Romanime de aici este de lipsă o dezvoltare mai mare, mai expresiva a sentimentului și a conscientiei naionale. Poporul trebuie adus, că elu se sia în chiaru cu starea, cu interesele sale, să scăi, că e român și nu altu ce, și că atare să pornească la tote acțiunile săle și să le implinescă. Si apoi numai atunci se voru potă aretă și din aceste parti astfelui de fapte, de cari, cu dreptu și cu doru, acceptă și speru toti cei-a-lalți frați romani ai nostri.

Trebue escitatu cu tota ocazie și dezvoltatu din tota poterile, sentimentul românu național, și in acestu sensu cultură și cultivarea a poporului.

E, dar' acătu numai prin inspector, preoti, protopopi etc. de asemenea sentimenterie națională se poate ajunge, prin astfel de caracter nobile și firme, cari postpuau interesele particulare intereselor comune ale poporului, ale romanismului.

Se poate ajunge numai prin instrucționea națională necontentă atâtă depre catedră scolii, cătu și de pre cea a besericiei.

Său, celu pucinu, generaționile venitorie trebuie educate în astfel de spiritu, în astfel de direcție nobila — la din contra romane pucina sperantă. Aici apoi se areta nu numai destieritatea, ci totu-o-data și zelulu și conscientia unui inspector, unui crescător român adeverat și bravu.

Dupa mine acătu si aici s'ar' fi potutu si s'ar' potă, daca, nu mai multă, ci fia care, celu pucinu si-ar' implini detorintă sa sacra cu conscientiositate, condus de impulsul nobile si ereditu de stramossi nostri; a înainta căușa poporului, a națiunei noastre să cumperi române! dacă luminele si toti chiamatii de aici ar' trai si lucră in iubire, armonia si solidaritate in tote causele, ce attingu romanimea si interesele ei, si fia convinsă că partinerea, alipirea si incredere poporului de aici totu de-a-ună li va fi unu piedestal securu si firmu!

Asta-data deci nu voiu apostrofă pre neci unul în specie, neci chiaru pre acei-a, cari ar' merită în mare măsura, căci speru, că cu incetul dora totu-si se voru mai indreptă tote spre bine, spre bucuria generală — numai firmă voită si imprimarea ei să nu lipsescă.

Peregrinu.

Din delegu, 15/3 aprilie 1872.

Domnul Redactor! In dilele trecute primiramu un cerculariu de la Ven. Ordinariatu de Gherla, care contiene relaționea inspectorului civil din cotașul Solnocului-interioru, district. Naseudului și alu Bistritiei, facuta ministrului ungurescu de culte în privința defectelor, ce se află în scolele confesionale, pentru că prin Ven. Ordinariatu să li să facă primă admoniție, conform §-lui 15. din legea pentru instrucționea poporului.

Nu-mi e scopul a analiza relaționea lui inspector-

ului cottașu, ci me restrințu numai a aretă cu cata acurătăția a fostu dlu inspectoru în compunerea conspectului despre scolă și inspectorului român din Dindeleagu.

Dlu inspectoru relativă, că în acătu scola, pre langa defectele existente în sală de invetiamențu, neci mobilele nu sunt corespunditorie scopului. Me miru cum e asă de variă opinionea dlu inspectoru, căci cu ocasiunea visitatiunei, convingându-se și despre progresarea pruncilor, și-a exprimată indeștiulirea cu scolă din Dindeleagu. Înse dsa nu comunică dlu ministru ce-a ce a esperiatu, ci cu ajutoriul fantasiei sale productive inventeza batu-jocure numindu-me și pre mine debilu de capacitate. Daca dlu inspectoru relativă cum i vine mai bine la socotela, că si candu caracterul unui inspector român ar' fi unu jocu copilaresc, fie-mi permisă a-lu intrebă: pre ce s'a basatu dsa, candu a relativată despre mine neadeveru numindu-me debilu de capacitate?

Are dsa cunoștința deplină despre cultură intelectuală ce o posiedu, și cum si-a castigatu-o? Scie dsa, că pre langa absolvența cu succesu bunu a cursului pedagogic în preparandia naseudeană, prescrisă pentru inspectorii scolilor populari, posiedu și prace cascigata în cătă-va ani ocupandu-me pre terenul instructiunii că inspectoru ordinariu?

Să nu cugeti, dle inspectoru, că dora ti-vei ajunge scopulu prin insultarea caracterului meu, căci te insili, er' că să nu dubiteză despre capacitatea mea, ti-declaru, că posiedu scientifice pedagogice necesarie unui inspectoru, în cătu sum găta a stă cu dta la esamene din aceste. Aceasta procedura falsă ti-ai alesu-o de midilocal directu pentru ajungerea scopului, dar' n'ai nimerit, căci bol'a de căre patimesc o scimu, er' lecările ni sunt spre dispusețiune a nimici cursulu bolei.

V. S.
inspectoru

VARIETATI.

** (Apellu) cătra, economii și societățile economice din Austria, cătra toti comercianți, cari negociează cu produse de lapte, precum și cătra toti amicii și promovatorii comerciului cu produse de lapte din intru si din afara. — Espusetiunea productelor de totu feliul de lapte, precum și a obiectelor ce se tienă de lăptaria, este unicul mediu-locu, care de una parte ni prezintă una iconă fidela despre relațiunile economice de lapte indigene, era de alta parte ne pune în pusetiunea d'a cunoște productele excelențe din strainetate și metodele preparărilor acelor-ai, prin ce se dă aventu progressului intereu. — Espusetiunea lăpteriei va avea locu în dilele de la 13 pâna la 17. dec. 1872. și se va imparti în doue grupe: una va prezintă lăptele și tote speciele productelor de lapte, era cecală va conține materiale ajutoriale și mediu-locele de manuarea lăpteriei. De gruppa prima dar' se tienă tote feliurile de lapte și smântana în stare naturală, acru, condensată său în ori și ce stare conservată; tote speciele de untu și grăsimi, de brenza, nu numai din lapte de vacă, ci și de oia și capra; în fine produsele secundare ale lăpteriei, că zaharul de lapte etc. Gruppa acătu este destinată numai pentru participatorii din monarchia ostrunguroșă. Gruppa a două cuprinde materiale ajutoriale pentru prepararea brenzelii și a untului, apoi totu feliul de vase, atâtă pentru întrebuitia rea faptica, cătu și in modele și desemnări; mai departe apparete pentru esaminarea și producționea artificiale a lăptelui, și, în fine, planuri și modele de brenzaria, camere de lapte și totu feliul de desemnări grafice de pre campulu lăpteriei și prasirei vitelor. Gruppa acătu este internațională, și asă se poate compune din participatori din intru si din strainetate. — Pentru a insufla după potinția participarea la espusetiune, ministeriul c. r. de agricultura a menit nu numai unu număr frumosu de medaliile de statu de argintu și bronzu pentru tote speciele obiectelor de expoziție, ci pentru producționii excelențe chiaru și medalie de aur, pre langa acestea a mai statorită pentru cele doue produse principale ale lăpteriei, adică pentru untu și brenza, una multime de premie in bani de argintu, de cate 40 si 20 fl. — Impartirea solemnă a premielor va urmă in 15. dec. 1872. — Tote celelalte despuseștiuni detajate sunt a se vedea in programmulu espusetiunei; întrebările și tote scrierile precum private de acătu natură sunt a se adresa comitetului generalu pentru espusetiunea de lăpteria in Vienă (Dominicaner-Bastei, Nr. 13); scrierile oficiale inca sunt a se adresa totu la acestu comitetu, ince sub adresa c. r. ministeriul de agricultura in Vienă.

** (Correspondinte) diuarinului "Times" adresează din Shanghai într-o scrisoare foarte interesante din care estragemă următoarele: De mai multi ani China a luat funestul obiceiu d'a atâtă uzelării sangerose contră supusilor Franciei și ai Angliei, stabiliti în aceste tienuturi departate. De comunu din 2 in 2 ani usu ventu ostile suflă cu turbare preste unele provincie ale acestui vastu regat; false rumuri, crime imaginare comise de străini, se povestesc, se maresc printre Chinezi, și tote acestea i atâtia și i impingu la resbunări. De la 1869-1870 nescole scomote false și malitiose anunță, că copii mici de Chinezi erau rapiti pre fia-care și din familiile loru de către angloși, cari se servau cu sangele loru pentru a compune ghixiru pentru lungirea vietiei." Respondindu-se prin clasele de

Calculati acătu in 10. ani, si veti avea sumă aproape 300.000. fl.

V. Permette-mi acum să vă arătu totu prin cifre și contribuția din districtul nostru pre anu.

Me escusati, domnilor, daca potă vea molesteza cu scrisarea de numeri. Care înse nu știe numeră, acela-a nu știe calculă; si care nu știe calculă, acela-a nici-o data nu știe pâna unde ajungă poterile lui; si era-si, numai după ce ni vomu cunoște poterile noastre, vomu ști cătă potem să ajungem.

Intregu districtul nostru a datu la anu 1870. in contribuția a) directă 107,901 ff, b) personală 29,342 ff; și totu : 137,243 fl. Calculati, și numerată cătu face acătu in 10. ani? Ea face sumă enormă de 1,372,430 fl.

Dar' apoi contribuția indirectă, cătu nu face ea? Acătu, de-să e mai variabilă de cătu cea directă — cătu-si o potemă pune la asemenea sumă cu cea directă.

Spesele administratiunii districtului la a. 1870. au fostu 34,190 fl. care in 10. ani face sumă de 341,900' fl.

Detragandu acum din 1,372,430 fl. sumă de 341,900 fl., răma totu remane 1,030,536 fl. la erariu.

Din acătu suma, asă cred, că detragandu-si statulul spesele ce le are cu districtul nostru, totu-si mai remane inca o sumă considerabilă, din care guvernul său cameră deputaților nu-ar' potă dă ajutoriu institutelor noastre de invetiamențu și ajutoriu de imprumut pentru că să scapă de sometea ce ne amenință.

Dar' inzădără! Am cerutu de la cameră deputaților și de la guvernul ajutoriu pentru gimnaziul din Bradu — și nu ni-a datu; am cerutu de la guvernul, precum am său mai susu, ajutoriu de imprumut pentru că să ne scapă de sometea si nesemeneate — și nu ni-a datu. Dar'

VII. Să mergem mai de parte si ve rogu să mai avă pucina pacientia. Voiu termină indata.

Pre langa contribuția in bani, să vedem contribuția in sange.

Sciti căti soldati ati datu in 11. ani de candu am onoreaza a fi in capulu administrarii acestui district?

La a. 1862. ati datu 128 ; la a. 1863. 140 : la a. 1864. 143 ; la a. 1865 156 ; la a. 1866. 281 ; la a. 1867. 208 ; la a. 1868. 121 ; la a. 1869. să introdusu milita de tiéra său honvedii, si ati datu la linea 143., la honvedi 55.; la a. 1870. la linea 150., la honvedi 28.; la a. 1871. la linea 164., la honvedi 201.; la a. c. 1872. la linea 95., la honvedi 94.

Preste totu in 11. ani ati datu la linea 1729., la mită 378., cu totul 2107. feori; din cari, pre anu vine numărul rotund de aproape 192 feori.

VIII. Ar' trebuil să ve mai intreținu cu darea de săma și supra cursului internu alu administratiunii districtului de la 1862. și pâna în diu'a de astă-di.

Vedu înse că și pâna acum vi-am ostenit pacientia.

Dar' si altminteră, acătu se va vedea, candu oficialii de acătu vomu transpună actele celor pre cari in locul nostru astă-di sunteți chiamati a-i alege.

Atâtă vi potu relata și pâna atunci, că la politici nu este nici unu actu in restantia, tote intratele sunt rezolvate, fară de cele cari eadu in competență representanței, și cari Dvostra sunteți chiamati a li dă rezoluție, și a luă concluzioni a supra loru.

Ecă dloru ce am voită, si ce mi-am tenu tu de detinția a vi aretă astă-di candu ne despartim.

Nu dicu că am facutu totu; ba nu dicu nici macar și am facutu destul. Am facutu înse astă-să, căci ni-a părtățită impregnările intre cari am administratiu acestu district. Fia, că cei cari voru veni in urmă nostra, să calce și înainteze pre urmele puse de noi. Era pre Dvostra, domni membri ai representanței, de un'a ve rogu: să nu iată nici-o data, ci totu-de-aună să vă aduceti aminte de chiamarea ce ve ascăpta, și totu-de-aună să luerati pentru pările comunității alu acestui district; fii in armonia unii cu alții, și susțineti această armonie intre toti locuitorii districtului; faceti totu ce poteti pentru înflorirea districtului, și mai pre susu de tote faceti totu pentru scole; devișa să vi fia: scole, scole și pururea scole!

Er' pre dlu comite supremu lu rogu: să fia totu-de-aună justu, și nici-o data partidul; să-si aduca aminti, că este comitele supremu alu districtului, și nici-de-cum membru alu guvernului.

Si acum, dloru, vi multiamescu pentru bunavoință cu care mătă ascultat, și cu multiamire vi declaru: că încrederă de care m'am bucurat din partea districtului, o bucurie cu mine; er' iubirea ce, eu o am avută către acestu district, vi-o lasu Dvostra, și prin Dvostra intregu districtului.

Asemenea credu că potu declară și din partea collegilor mei oficiali.

Ecă, dloru, depunu sigilul districtului in mâinile Dvo斯特 si cu elu impreuna depunu si mandatul meu; precum increditatiu de collegii mei oficiali, vi depunu si mandatul loru.

Să traiți!

joșii asemenea idee superstițioase și gasindu credința, cauza teribile desordine, de cari a avută a se plange atât de multă tienutulu Tien-Tsin. În adeveru, este curios că una asemenea esaltare să se arate și în anul 1871. Una ciudată temere domnă la Canton și la Tatshan în privința unei istorie absurde, provocată de pulberea farmecatorie pre care credu că strainii o respandesc cu scopu dă propagă boala grave, pre cari singuri le potu vindecă, dar' pre cari nu le vindecă nici una data, daca pacientii nu se facu crestini. Resculari grave, în această privință, au avut loc în mai multe orașe din intru. La Sunown, trei straini au fostu massacrați; alu patrulea era să peră, candu unu mandarinu lu facu să scape și lu îndreptă spre Macao. La Shelling, locuința misionarilor a fostu pre deplinu derimata pâna în facia pamenului, și la Taon-Kun unu paracissu catolicu si cas'a cu trei etagi a unui pastor protestant fure derimate, petra de pteră. D'in Kwan-Tung insurectiunea s'a intinsu în provinciile vecine, și în capitală tienutului Kwang-Si, unu placardu fă afisat, anunțându ,că resoluția poporului era dă venă pre draci de straini, pre barbari E v a n g e l i e i, și dă stinge în sange, daca trebuie, totu germanele proselitismului.

Rom."

*(Visul unu imortu.) Dilele trecute unu anglesu sosise la unu hotelu din Nancy, înse remasă, din cauza simplei sale imbracaminte, cu totul neconsiderat, atât d'in partea hotelierului cătu si d'in partea servitorilor. Elu se bolnavise și chiaru în acesta stare nu fă tratat mai bine; bolnavul more. Proprietarul hotelului se grăbește de a cercetă printre chartiele mortului, si remasă forte surprinsu candu se convinge că are înaintea lui cadavrulu unui-a din cei mai bogati Nabobbi ai Engliterei. Indata despițea ruelor lui si pregatesce o ceremonia funebra de tota frumseti; tote acestea inse in zedaru, că-ci mortul inviasă, fiindu-ă fusesse cuprinsu numai de o ametiela grea. Mare bucuria aretase acum-a hotelierulu nostru, ne mai deslipindu-se de langa reinviatulu seu pasageru, si prim'a întrebare care facu a fostu: daca a visat ce-va Negresitu, respusne anglesulu, dara visul meu lu voi povesti la table d'hote; si etta ce dicea: „Am visat că m'am inalțiat spră ceru, gasindu pre St. Petru siiediendu înaintea usiei Paradisului si cu o lulea scurta in gura si înaintea sa o cană forte mare de Ale (bere de Englitera). — De unde veniti, me intrebă St. Parinte: — Eu vinu directu de la Nancy. — Dara unde este acestu Nancy, me intrebă elu era-si. — Dar' nu scăi? cum se poate nu ai o charta geografica? si aducundu-mi charta i aretau Nancy. — Dta esci celu d'antăi care vine aci din acestu locu, cei-a-lalti trebuie să fi fostu luati de. . . . , Pat. buc."]

** (Multi amici publica.) Comuna Ger-

cus i-a si-esprime multiamită si reconoscintă s'a venerătului consistoriu si Sanctie salale parintelui episcopu diocesanu din Oradea-Mare Iosif Popu-Selagianu pentru zelul loru, ce au aratatu intru ajutorarea redificarei casei parochiale dearse in anul trecutu; tocmai asi esprime bucuria si pentru promisiunea data de generosul episcopu, că neci pre venitoriu nu si-va detrage man'a sa ajutoria.

Sciri electrice.

Rom'a, 17. aprilie. Consululu francesu la curtea italiana, contele Fournier, a tramsu prim'a depesia la Versali, in care dice, că relațiile între Itali'a si Franci'a sunt amicale; nega pactul vre unei alianțe italiane-germane, opinea inse, că in viitoru s'ar potă legă una astfelu de alianța, mai cu sema daca tienut'a Franciei ar' fi ore-si cum amenintiatoria.

Rom'a, 17. aprilie. Astă-di se deschise congressulu lucratelor, la care au fostu reprezentate 150 reuniuni. Oratori vorbindu, eschidiendu politica, despre interesele lucratelor si recomandarea necesitatea de a studia cu seriositate aceste cestiuni vitale.

B r u s s e l ' a, 17. aprilie. In cameră reprezentantilor se prezintă una interpellatiune, despre tienut'a guvernului facia de Itali'a, si despre tacea acestui-a facia de expresiunile mai multor oratori din senatul contră regelui Italiei, si că de ce absenteza consululu belgicu din Rom'a? Guvernul respuse, că intre Belgia si Itali'a nu domnesce neci o neintelegeră si că consululu belgicu este indrumat a si-locu domiciliu permanent in Rom'a. — Presintarea correspondentiei avute cu consululu belgicu din Itali'a fă respinsa din partea camerei.

N o u - I o r c u , 17. aprilie. Se vorbesce că guvernul americanu ar' fi decisu a retrage reclamatiunile pentru daunele indirecte.

B e r o l i n u , 18. aprilie. Mai multi deputati affirma, că Bismarck ar' fi tramsu presiedintelui Thiers, una nota in care lauda guvernul francez pentru asecurările sale despre sustinerea păcii, protesteaza inse contră inarmărilor Franciei, cari stau in contrastu cu aceste assecurări.

L o n d r ' a, 18. aprilie. Diuariulu „Daily Telegraph“ anuncia, că Bismarck ar' fi tramsu unu felu de ultimatum la Versali, in care pretinde reducerea armatei, la d'in contra amenintia cu occu-

patiune. In cercurile bine informate din Berlin, acestei sciri nu i se dă neci unu credința.

V i e n ' a, 19. aprilie. D'in Londr'a se anunță că Rouher, pana cându a fostu in Chislehurst, a fi redigat pentru Napoleonu III. unu program politicu, care se va publica in tempulu celu mai mult.

P r a g ' a, 19. aprilie. Politia descoperi in una societate secreta de juni cehici; la unu litografu s'au aflatu pumnale, spade si petarde adjurate, cari la diu'a alegeri erau să se descarcă inaintea casei locutienintie. S'au facutu mai multe arestari.

B u c u r e s c i , 19. aprilie. Principele Carol s'a dusu in Moldova, pentru a inspică armat'a si lucrările pentru călile ferrate.

M o s c o v ' a, 19. aprilie. Aici va apărea una foia russo-francesa, la care voru participa diurnalitii cei mai insemnatii ai Russiei si a care scopu este: prepararea opiniei poporului in favorul solidarității cu Franci'a.

L o n d r ' a, 19. aprilie. Responsul America in cestiunea „Alabama“ inca nu e statorit; in 26 se va intruni consiliul ministerial si se va consulta.

Propriet, edit. si red. respundet: ALES. ROMANU.

■ Pentru celu ce vră să ajunga la betranetie adună si să fie sanatosu, prima-veră si tempul celu mai potrivit pentru a incepe cur'a.

Cumperati deci, spre curatirea corpului si impoterirea potentiată, medicamentul universal de curatirea sanguinii:

SYRUPULU PAGLIANO

Sute de mii, cari prin intrebuintarea altoru medicamente au desprăut despre reînsanatosirea loru, prin acestu medicament si-au recascigat in tempul celu mai scurt, de minune iute sanetarea attacata.

■ Nefalsificat si cu asemenea efectu se poate procură numai de la unicul aginte principal in Pest'a, STEFANU GIERGEL primu fabricant reg. privilegiat de cărti de jocu. Strad'a Deák, nr. 6 etagi II.

Una butelia d'impreuna cu instructiunea 1 fl. 40 cr.

6 " " " " 6 " 50 "

Cei ce cumpera cantitate mai mare se voru bucur de favorul celu mai posibil; mai pucinu de două buteli.

(2-3)

Singurulu deposit de inventiuni noue in Austria.

Admonitiune. Pastă Pompadour, care este adusă in comerț cu mină si carea, prin efectul seu uscător, a aduce in tempul celu mai scurt, una aprobată general, se făsăde de unu tempor inceso de mai multe firme, dreptu-acă, recunoștiu pre orătoreni publici, că adverată si originală pasta peatră facută numai in depositul subscrizentu se poate afă curată. Acesta pasta servește spre a curați facă de ori-ce pete, così, pecigning, adesea spre conservare, înfumătări si întinerirea tipului. 1 sticla 1 fl. 50 cr.

Tote sunt in potință! Cine ar fi credințu mai inainte, că se va înveni unu mediu-loc spre a emtiă oboi la trechile acuini; prin unu instrumentu simplu si ingeniosu a successu, că oboii cei mai slabii, chiar si in încărat, se potă înfră în celu mai subtit acu mai multă incordare, si acestu instrumentu, d'imprenă cu instrucție, se va întineri tipului. 1 sticla 1 fl. 50 cr.

Pravul britanicu, este unu felu de pravu non inventat de metalu, compus chimice, care corespunde pre deplinu numelui cei i se datu. Unu obiectu de metalu prețiosu și nepretinibilu, cu care fie cine, cu cea mai mare uscire, si făcă neșteori, trebuie sterșu usior in acestu pravu si indată primește o fara brillanta. Acesta pravu curăță si polizează obiectul cu una iubita surprindătoare. 1 sticla, d'imprenă cu avisare, 25 cr.

Compoziție de polițin. Unu mediu-locu nepretinibilu, cu care fie cine, cu cea mai mare uscire, si făcă neșteori, si-potă folosi frumosu mobile inventate si intonceză, si alte luerii de casa. Una sticla, d'imprenă cu avisare, si de ajunsu pentru una gamătă integra de mobile, costa 40 cr.

Globu de curatită argintulu, este unu mediu-locu esculintă spre a face si lucescă că si candu artă si bone, tote obiectele de metalu devinute întunecate (corbe), este inaparăt de trebuita pentru argintari si curari. 1 bucată 5 cr.

Pravul de argintulu face forte a-deseori surtitie esculintă; acestu arătă in cete-va minute ori-ce metalu pentru tempu indulgintă si se recomanda cu doborșe pentru obiectele plăcate cu argintu, cari si-an schimbăt coloră. Obiectele de pacofou se potu prefeca in argintu. 1 pachetă 25 cr.

Unu regulatoru pentru ori-ce felu de orologiu este orologiu de ore cu compas, regulat si este forte de recomandat fiu-carui omu, de-ora-ce după acestu orologiu, in adeveru sigur, se potu îndrepătă totă orologele mecanice. 1 bucată fină 25 cr.

Lacate americane patentate de asigurantia, au una construcție minunată si sunt sigure facia cu ori-ce felu de infracție. 1 bucată, sortă mica, 30, 40, 50 cr.; 1 bucată, sortă mare, 70, 90 cr. pâna la 1 fl., 1 bucată mare cu două chilie 1 fl., 1 bucată pentru tasă (triste) de volăriu 25, 40, 50 pâna la 50 cr.

Vicsu esculintă, amestecat cu cauciucu, da unu lustru că de lacu si face pelesă trănică. 1 sticla (de una foarte) 20 cr.

Sentirea pitioarelor de umedilea este de recomandat fiu-carui omu spre conservare sanatosă. Prin intrebuitarea esculintă apărătoare (una materie de lumană) Metzger-Jane, carea moaște pele si face impenetrabil, incătu nece după cea mai lungă amblare cu calcinii prin apa, si se sente umedilea si astă-felii corespunde scopului in cei mai mici măsură. 1 bucată 10 cr.

Cerusele cu masina oferă una mărs avanțajiu, ele crătie pre omu de moleștiu asentire si sunt ascunzute contu a ruperii verfului. 1 bucată in lemnă 10 cr. in osu 15 cr.; 1 bucată d'imprenă cu trei lune, 10 cr., 1 bucată gumăi de rasu pentru ceruse si fină 5 cr.

Inclile pentru ochiuri de gaină, facute din lana de Augořa. Una dozine 25 cr.

Pravu de spalatu. Prin intrebuitarea acestui pravu la spalat se crăie tempu, lucru si bani. Celu mai mare Arantagiu este înse, că se crăie rufie mai multu ca prin ori-care situ mediu-locu. Una pachetă de cinci foante 20 cr.

Tinta magica (farmecatorie) se poate intrebuită in gluma si seriosu. Una epistolă scrisă cu același tinta romane chiară si pentru ochiul celu mai ageru unei secrete eternu; numai acela-a o potă ceta, care posede avisarea si explicație recorete. 1 sticla 20 cr.

Mediu-locu practic pentru a senti pantalonii, in tempu plăjosu, de întinare si murdări. 1 parchie 5 cr.

Celu mai nou pravu pentru rugina, garnitură, mediu-locu spre a delatora ori-ce pata de rugina din pandă, matase si d'in ori-ce folu de materie (stofă) fara exceptiune, precum si d'in obiecte de oțel si de fieru. Una pachetă 35 cr.

Lustru (iacu) de pele anglesu, prin care ori-ce specie de piele capăta una elastică si una într-o frumosă oglindă. 1 bucată mica 25 cr., mare 45 cr.

Clein Liquidu, este mediu-locu celu mai neșteori de trebuita in oći-e casa, de-ora-ce in ajutorul lui potă face cine-va singură diferitele reparări, ce se ivescă in casa; acestu clein tiene anni întregi si se poate intrebuită in stare rece. Una butică mare 20 cr.

Imbracaminte de patu, fara mirosu si neșteori, spre a impiedica străbaterea udinu; se intrebuită la copii, bolnavi si femei leșne (chelodele), pre patulin de nascere. 1 bucată 90 cr., 1.20, 1.50, 1.70.

Eteru de unsore saponina c. r. priv. delatura in cete-va minute tote petale de ori-ce nume si de pre ori-ce folu de materie, fara exceptiune. Acestu nou produs intră prin efectul sau totu fabricantele de aceste natură, de-ora-ce nu vădă chiară cea mai falsă coloră si uscătă, fara a lăsa mirosu. Este de recomandat in ori-ce casa numai 10 cr. — Acélui pachetă de acestu mediu neșteori, in ori-ce casă numai 10 cr.

Cimentu (putu) universal de Parisu servește spre a imprenă nu numai sticla, porcelanu, petre, piatra, lenzu, etc. astă incătu se ne mai desfacă, si spire a imprenă chiară lucru diferență d. e. lemnu cu metalu, sticla cu porcelanu etc. astă incătu se devină una corupă. 1 pachetă de acestu mediu neșteori, in ori-ce casă numai 10 cr. — Acélui pachetă in stare lichidă, forte spormiu, 1 butică 30 cr.

Perle de dinți electrice, prin cari se potu conserva dintii esculintă, albi, sanatosi si fara mirosu, fara a intrebuită pastă de dinți sau alte medicamente, ci numai cu apa curată. Spre a potă avea mare trecere, prețul unei bucatăi s'ă fiecată numai 20 cr.

Marce de sigilatu epistole, cari pentru comoditatea esculintă si parțială incătu se potu deschide coloră inchisă; totu preparătii chimice sunt stricătoare. Me senti onorab. a potă deschide si ascunzute cu sigurătate, nume sau monogramme după pachetă 600 bucată fl. 1.80, 1000 bucată fl. 1.00.

Oileul de mici este celu mai bunu pentru a intrebuita periu in stare recentă si pentru a dă parțial suu său deschisă coloră inchisă; totu preparătii chimice sunt stricătoare. Me senti onorab. a potă deschide si ascunzute cu sigurătate, nume sau monogramme după pachetă 600 bucată fl. 1.80, 1000 bucată fl. 1.00.

Nouele masine de a prinde pureci se potu ceta, 1 bucată 20 cr.

Pene regulatorie, cari se potu îndrepătă după ori-care manusi si ori-ce papiru, astă incătu cu unu si pene se potu face trașire cele mai fine, precum si cele mai grose caligrafice. 12 bucată 24. cr.

Otrava patentata pentru stirpirea toturor soarecilor, cloțianilor, nevesteclilor, sobolilor. Vendarea este garantată. 1 cutie mare de închisă 1 fl. v.

Mediu-locu radicalu spre a stirpi ochii de gaină celu multu in opt dile, fara a li se mai vedă nimă. Acestu mediu de nou aflatu intră pre totu de pâna într-o minute si de acea se vindă pre garantă. — 1 statută, d'imprenă cu esculintă recorete, 10 cr.

Singurul deposit in Austria de oleiu de Arnica nefalsificat, care conține miraculosu efectu, de a slăjind dorerea de capu de a înjurăt, care este capul si nervii, si astă-felii a promovare crescere perului in tempu deosebit, chiară si in locuri pleșingi; si dinătura chiară si matreță se formează pră capu. Că medicamente se intrebuită acestu oleiu la stivuri, scriință, frumente, de la membre, reuma, sprideri, etc. Mai pre larg în descrierea acelui, 1 butică 1 fl.

Pasta de pele cu canisnici pentru a acuti poela de sticla si de recomandat cu osobire pentru hamuri de căi, etc. Una cutie de închisă 60 cr.

Cea mai bună pasta pentru bricică. Prin acesta pasta se crăie ascuțita bricică, 1 sticla 25 cr.

Neaparatul de trebuită pentru veri-e casă sunt noui ascutință patentat, cu cari poti pacu într-o minute, in multă naturătă si fară neci una ostensie, totu instrucțiunile de taiau, preț: forță, cunță, etc. 1 bucată numai 25 cr.

Apa cea mai bună vieneză pentru stirpirea petelor, sticla 10 cr.

Encriboir. Acest